

Η Παιδαγωγική του Σχεδίου Εργασίας (Μέθοδος Project) και η εφαρμογή της στη διδασκαλία της ξένης γλώσσας – γλώσσας ειδικότητας

Αικατερίνη Μαυρομαρά-Λαζαρίδου, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Περίληψη

Η παιδαγωγική Σχεδίων Εργασίας (ΠΣΕ) είναι μια μέθοδος διεπιστημονική, διαφοροποιημένη και συνεργατική, η οποία καθιστά τον μαθητευόμενο «ενεργό» στην εκπαιδευτική διαδικασία, και τον κινητοποιεί μέσα από την οικοδόμηση της γνώσης του, ώστε να αποκτά νόημα γι' αυτόν η μάθηση. Εφαρμόζοντας την συγκεκριμένη μέθοδο στην διδασκαλία της ξένης γλώσσας - γλώσσας ειδικότητας, αναπτύσσονται στόχοι και δεξιότητες στον γνωστικό τομέα (γλωσσικές δεξιότητες), στον ψυχοκινητικό τομέα (εγκάρσιες/μεθοδολογικές δεξιότητες), καθώς και στον κοινωνικο-συναισθηματικό τομέα (στάσεις και συμπεριφορές). Η μέθοδος εφαρμόστηκε στο Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία (ΤΕΕΠΗ) του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης (ΔΠΘ), κατά το ακαδημαϊκό έτος 2008-09. Θέμα του σχεδίου εργασίας: «Γνωριμία των φοιτητών του ΤΕΕΠΗ με το γαλλικό εκπαιδευτικό σύστημα και τη λειτουργία του γαλλικού νηπιαγωγείου, μέσα από επίσκεψη στο Lycée franco-hellénique (LFH) της Αθήνας». Αποτελέσματα που προκύπτουν από ποιοτική ανάλυση ερωτηματολογίου αξιολόγησης: βελτίωση κυρίως προφορικής κατανόησης και έκφρασης, μεθοδολογικών δεξιοτήτων, ανάπτυξη κινήτρων για ειδική γνώση, στάσεων και συμπεριφορών.

Η κ. Αικατερίνη Μαυρομαρά-Λαζαρίδου, ΕΕΔΙΠ Γαλλικής Γλώσσας, Σχολή Επιστημών Αγωγής - Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης.

1. Εισαγωγή

Η Παιδαγωγική του Σχεδίου Εργασίας έχει τις ρίζες της στον μεγάλο παιδαγωγό John Dewey και στην αρχή «μαθαίνω κάνοντας» (learning by doing), αναπτυγμένη στα δημοσιεύματά του κατά τον Μεσοπόλεμο. Από τότε έχει χρησιμοποιηθεί ως πολύτιμο εργαλείο σε πολλές νεωτερικιστικές προσεγγίσεις στο χώρο της εκπαίδευσης. Αρχές, όπως «απόκτηση γνώσεων μέσα από δράση και ενεργό συμμετοχή του μαθητευόμενου» ή «ανάπτυξη μεθοδολογικών δεξιοτήτων αλλά και παιδαγωγικών αξιών, όπως υπευθυνότητα, αυτονομία, σεβασμός και δημιουργικότητα», αποτελούν βασικά συστατικά της ΠΣΕ. Άμεσα συνδέεται με τη βιωματική και μαθητοκεντρική προσέγγιση, τη συνεργατική μάθηση, τη διαφοροποιημένη παιδαγωγική, ενώ αποτελεί προϋπόθεση για την καλύτερη και ασφαλέστερη αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία. Πριν προχωρήσουμε στον ορισμό της ΠΣΕ, θα συζητήσουμε τις διάφορες ερμηνείες του όρου «σχέδιο εργασίας» (project). Στη συνέχεια θα ορίσουμε την ΠΣΕ και τα χαρακτηριστικά της και θα προτείνουμε ένα μοντέλο εκπόνησης Παιδαγωγικού Σχεδίου (ΠΣ) στην ξένη γλώσσα και τη γλώσσα ειδικότητας. Τέλος, θα περιγράψουμε ένα ΠΣ που υλοποιήθηκε στο Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία (Τ.Ε.Ε.Π.Η) του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης (Δ.Π.Θ.), στο πλαίσιο του μαθήματος «Γαλλική γλώσσα ειδικότητας».

2. Ορισμοί

Ο όρος «σχέδιο εργασίας» (project, projet, projekt) προέρχεται από τη λατινική μετοχή projectum του ρήματος projicere, και στο καθημερινό λεξιλόγιο σημαίνει «ρίχνω μπροστά», «προβάλλω». Σύμφωνα με τον ορισμό του Huber (1999: 42) «το σχέδιο εργασίας είναι μια σχετικά διαμορφωμένη ιδέα ενός πράγματος που έχουμε την πρόθεση να πραγματοποιήσουμε». Κατά τους Bellenger και Couchaere (2002: 17) πρόκειται για «μια πορεία προς κάτι που σχεδιάζεται, είναι μια κίνηση και μια δυναμική που συνοδεύεται από την έννοια της εκκόλαψης, η οποία μπορεί να πραγματοποιηθεί από στιγμή σε στιγμή». Σύμφωνα και με τους δύο ορισμούς, λοιπόν, το σχέδιο εργασίας (projet) εμπεριέχει την ιδέα του μεταβατικού, της πρόβλεψης, του γίνεσθαι και συνδέεται με πρόθεση για δράση.

Στον χώρο της παιδαγωγικής επιστήμης: «Το σχέδιο εργασίας, συχνά ταυτόσημο με την έννοια της προόδου, έχει πάντοτε θετική σημασία. Δίνει αξία στη συγκεκριμένη και οργανωμένη δραστηριότητα ενός υποκειμένου που νοι-

άζεται να ορίσει ένα στόχο, καθώς και στα μέσα που θα του επιτρέψουν να τον κατακτήσει» (Champy κ.ά. 1994: 802). Σύμφωνα με άλλον ορισμό, «το σχέδιο εργασίας είναι μια αφηρημένη ιδέα που αποτελείται από ένα σύνολο ανθρωπινων μέσων και εργαλείων που συντείνουν στο να πετύχουν ένα συγκεκριμένο στόχο, σε ορισμένο χρόνο, ακολουθώντας μια αυστηρά προκαθορισμένη πορεία» (Raynal & Rieunier 1997: 301). Και στους δύο αυτούς ορισμούς εμφανίζονται έννοιες όπως: «στόχος», «μέσα», «οργανωμένη πορεία». Οι ορισμοί αλληλοσυμπληρώνονται μάλιστα, δεδομένου ότι στον πρώτο εμφανίζεται η έννοια του «υποκειμένου» που ορίζει το στόχο, ενώ στη δεύτερη, η έννοια του «χρόνου», της συγκεκριμένης διάρκειας. Και στις δύο περιπτώσεις, πάντως, εμπεριέχεται η διττή υπόσταση του σχεδίου εργασίας, έτσι όπως εμφανίζεται από τους ειδικούς στο χώρο της εκπαίδευσης. Πιο συγκεκριμένα, η πρώτη έννοια είναι περιγραφική: «σχέδιο-στόχος» (projet-visée: Ardoino 1984), «σχέδιο-αντικείμενο» (projet-objet: Boutinet 1999) ή «σχέδιο κατάστασης» (projet d'état: Barbier 1991), και αφορά στην ιδέα, την πρόθεση, που δεν έχει να κάνει με την υλοποίηση και πραγμάτωση του σχεδίου, αλλά κυρίως με την πρόβλεψη και τον σχεδιασμό του. Η δεύτερη έννοια είναι μεθοδολογική και λειτουργική: «προγραμματικό σχέδιο» (projet-programmatique: Ardoino 1984), «σχέδιο-πρόγραμμα» (projet-programme: Boutinet 1999) ή «σχέδιο δράσης» (projet d'action: Barbier 1991), και συνδέεται με την οργάνωση, τη στρατηγική, τον προγραμματισμό, τη μέθοδο υλοποίησης της αρχικής ιδέας. Οι δύο έννοιες αλληλοσυμπληρώνονται, αν και συμβαίνει μερικές φορές να υπερισχύει η μία της άλλης.

Στο σημείο αυτό θα ήταν σκόπιμο να διευκρινήσουμε τους όρους «παιδαγωγικό σχέδιο» (ΠΣ –projet pédagogique) και «παιδαγωγική του σχεδίου εργασίας» (ΠΣΕ – pédagogie de projet) και να εξηγήσουμε τον τρόπο με τον οποίο οι συγκεκριμένοι όροι συνδέονται με τις παραπάνω έννοιες. Στο ΠΣ, το οποίο καθορίζεται από τον διδάσκοντα ή ομάδα διδασκόντων και λαμβάνει υπόψη του τα αναλυτικά προγράμματα και τα περιεχόμενα σπουδών (Huber 1999: 44), υπερισχύει η πρώτη έννοια της ιδέας του σχεδίου, αυτή του σχεδιασμού, με αποτέλεσμα να μη γίνεται σαφής ο τρόπος υλοποίησής του. Η ΠΣΕ, από την πλευρά της, επικεντρώνεται στη στρατηγική και τη μεθοδολογία του τρόπου υλοποίησης του σχεδίου, το οποίο στην περίπτωση αυτή χαρακτηρίζεται από δυναμική, λογική, ακρίβεια και συνοχή. Σύμφωνα με τον Boutinet (1999: 49), το ΠΣ οφείλει να στηριχθεί στην ΠΣΕ, η οποία θα εξασφαλίσει την καλύτερη οργάνωση και λειτουργία του, την ενεργό συμμετοχή του μαθητευόμενου, τη δημιουργία κινήτρων, και η οποία θα το συμπληρώσει και θα του

αποδώσει τη λειτουργική και δυναμική διάσταση που του αρμόζει. Επομένως, όταν μιλάμε για ΠΣ, η γνώση και η δυνατότητα εφαρμογής της ΠΣΕ θα πρέπει να αποτελούν προϋπόθεση.

3. Παιδαγωγική του Σχεδίου Εργασίας: Χαρακτηριστικά και αποκλίσεις της μεθόδου

Η ΠΣΕ είναι μια μέθοδος διεπιστημονική, διαφοροποιημένη και συνεργατική. Βασικές της επιδιώξεις είναι η «ενεργοποίηση» και η κινητοποίηση του μαθητευόμενου κατά την εκπαιδευτική διαδικασία και η οικοδόμηση της γνώσης του, ώστε να αποκτά νόημα γι' αυτόν η μάθηση. Πρόκειται για μια παιδαγωγική κατά την οποία ο διδασκόμενος εμπλέκεται με μορφή συμβολαίου στην επεξεργασία των γνώσεών του. Το πρόγραμμα δραστηριοτήτων του στηρίζεται στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντά του, στις πηγές που αντλεί από το περιβάλλον του, και καταλήγει σε μια συγκεκριμένη παραγωγή (Ministère de l'Éducation Nationale 1992: 91). Ο Huber συμπληρώνει ότι το παραγόμενο, το τελικό προϊόν, θα πρέπει να είναι κοινωνικοποιημένο, ώστε να αποτελεί ισχυρότερη πηγή κινήτρου για τον μαθητευόμενο (Huber 1999: 18). Βασικό χαρακτηριστικό της μεθόδου είναι, επίσης, η ανάπτυξη ποικίλων στόχων και δεξιοτήτων, τόσο στον γνωστικό τομέα (ειδικές γνώσεις) όσο και στον ψυχοκινητικό (εγκάρσιες/μεθοδολογικές δεξιότητες), όχι λιγότερο όμως και στον κοινωνικο-συναισθηματικό τομέα (στάσεις και συμπεριφορές) (Bordallo & Ginestet 1993: 71). Τέλος, κατά την εφαρμογή της μεθόδου, ο ρόλος του διδάσκοντα διαφοροποιείται από το σύνηθες δασκαλοκεντρικό μοντέλο. Ο διδάσκων είναι κυρίως αυτός που εμπνυχώνει και κινητοποιεί τις ομάδες, δίνει ερεθίσματα, βοηθά στην καλύτερη οργάνωση και τον προγραμματισμό των εργασιών, παίζει το ρόλο του «διευκολυντή» (facilitateur).

Η ΠΣΕ μπορεί να εφαρμοστεί σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, αλλά και, όπως όλες οι μέθοδοι, έχει τους περιορισμούς της. Εφαρμόζεται δύσκολα, όταν υπάρχει πολύ συγκεκριμένο πρόγραμμα σπουδών, περιορισμός χρόνου και μια συγκεκριμένη μέθοδος διδασκαλίας επιβεβλημένη θεσμικά. Απαιτεί, επίσης, τη δέουσα επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και την ενεργό εμπλοκή τους. Όσον αφορά στα θετικά αποτελέσματα της εφαρμογής της, αυτά φαίνονται σε βάθος χρόνου (Frey 1998: 77). Σχετικά με τις αποκλίσεις της ΠΣΕ, προκειμένου να διεκπεραιωθεί με επιτυχία ένα ΠΣ, θα πρέπει να διατηρήσουμε μια εξισορρόπηση ανάμεσα στους τρεις βασικούς πόλους, όπου κινείται ένα ΠΣ: τον κοινωνικό (τελικό προϊόν), τον ορθολογικό (διδακτικοί στόχοι) και

τον συναισθηματικό (ελευθερία-αυθορμητισμός). Δε θα πρέπει να δίδεται έμφαση στον ένα σε βάρος του άλλου, ώστε να ολοκληρωθεί το ΠΣ επιτυχώς, σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό – δεν θα πρέπει, π.χ., να επιδιωχθεί το τελικό προϊόν, χωρίς να ολοκληρωθεί η κατάκτηση των στόχων, ή το αντίθετο (Bordallo κ.ά. 1993: 11).

4. Η ΠΣΕ στην Γλώσσα Ειδικότητας: Μοντέλο εφαρμογής

Η ΠΣΕ στον χώρο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και συγκεκριμένα στη διδασκαλία της γλώσσας ειδικότητας μπορεί να βρει τη καλύτερη εφαρμογή της, δεδομένου ότι υπάρχει μεγαλύτερη ευελιξία, όσον αφορά στα προγράμματα σπουδών και την επιλογή μεθόδων. Η γλώσσα (γλώσσα ειδικότητας) γίνεται μέσον, εργαλείο, προκειμένου ο σπουδαστής να φτάσει στο στόχο του, που σχετίζεται άμεσα με τα επαγγελματικά του ενδιαφέροντα. Ο σπουδαστής βρίσκεται στο επίκεντρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Μετά από ανάλυση των αναγκών και ενδιαφερόντων του, συναποφασίζει με τον διδάσκοντα τα θεματικά πεδία στα οποία θα επικεντρωθεί η διδακτική πράξη, συλλέγει και προτείνει υποστηρικτικό υλικό ανατρέχοντας σε ανάλογες πηγές, παράγει και δημιουργεί, σε συγκεκριμένους χρόνους και με συγκεκριμένη μεθοδολογία, ένα τελικό προϊόν σύμφωνα με τα επιστημονικά και επαγγελματικά ενδιαφέροντά του. Καθ' όλη αυτή τη διαδικασία, διαπραγματεύεται, αυτοδιαχειρίζεται, συμμετέχει ενεργά στη λήψη αποφάσεων, μαθαίνει μέσα από έρευνα, προσωπικές εμπειρίες και αλληλοεπιδράσεις. Σήμερα πλέον αναγνωρίζεται ότι η γλώσσα δεν είναι μόνο μέσο επικοινωνίας, αλλά κυρίως εργαλείο κοινωνικής δράσης. Άλλωστε, ο νέος Ευρωπαίος πολίτης οφείλει να μπορεί να συνυπάρχει, να δρα και να εργάζεται στην άλλη γλώσσα σε διάφορα εργασιακά και κοινωνικά περιβάλλοντα. Καθώς εμπλέκεται σε σχέδια εργασίας, του δίδεται η δυνατότητα να συμμετέχει ζωντανά, και όχι μόνο εικονικά, στην κοινωνική και επαγγελματική πραγματικότητα¹.

Το μοντέλο εφαρμογής της μεθόδου που προτείνεται για τη διδασκαλία της ξένης γλώσσας και της γλώσσας ειδικότητας περιλαμβάνει τα παρακάτω μέρη:

1. Αρχικός σχεδιασμός: ανάλυση αναγκών (διαγνωστικό στάδιο) και ορισμός σχεδίου εργασίας (θέμα, κοινό, τόπος, διάρκεια, στόχοι, υλικό, τελικό προϊόν).

1. Η κοινωνική διάσταση της εφαρμογής της ΠΣΕ στη διδασκαλία της ξένης γλώσσας έχει τονιστεί επίσης από τον ερευνητή Mahieu (2001: 9).

2. Οργάνωση: καθορισμός περιεχομένων των δραστηριοτήτων και προγραμματισμός.
3. Υλοποίηση
4. Αξιολόγηση: στόχων, διαδικασίας, τελικού προϊόντος².

5. Ένα παράδειγμα εφαρμογής ΠΣΕ στο Τμήμα Επιστημών στην Εκπαίδευση στην Προσχολική Ηλικία (Τ.Ε.Ε.Π.Η.) του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης (Δ.Π.Θ.)

Στο πλαίσιο εφαρμογής της ΠΣΕ στη διδασκαλία της γαλλικής γλώσσας για ειδικούς σκοπούς (*français langue de spécialité*) πραγματοποιήσαμε ένα εκπαιδευτικό ταξίδι φοιτητών από το Τ.Ε.Ε.Π.Η του Δ.Π.Θ. στην Αθήνα, με σκοπό τη γνωριμία με το γαλλικό εκπαιδευτικό σύστημα και τη λειτουργία του γαλλικού νηπιαγωγείου. Στη διάρκεια της διαμονής μας εκεί, επισκεφθήκαμε την Ελληνογαλλική Σχολή (*Lycée Franco-hellénique – LFH*) της Αγίας Παρασκευής και το Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών (*Institut Français d’Athènes – IFA*). Παρακάτω περιγράφουμε τα στάδια εργασίας που ακολουθήσαμε, σύμφωνα με το προτεινόμενο μοντέλο εκπόνησης σχεδίων εργασίας.

5.1. Αρχικός σχεδιασμός

Θέμα: Το εκπαιδευτικό σύστημα στο Γαλλικό Νηπιαγωγείο.

Χώροι έρευνας: (1) Ελληνογαλλική Σχολή της Αθήνας, (2) Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών.

Διάρκεια προγράμματος: 3-7 Φεβρουαρίου 2009.

Συμμετέχοντες: 11 φοιτήτριες Α' Εξαμήνου του Τ.Ε.Ε.Π.Η και η διδάσκουσα της Γαλλικής Γλώσσας.

Σκοπός του ΠΣ: Η δημιουργία κινήτρων για την εκμάθηση της γαλλικής γλώσσας και την αξιοποίηση της γλώσσας ειδικότητας, μέσα από επισκέψεις και δράσεις άμεσου επαγγελματικού ενδιαφέροντος.

2. Το παραπάνω μοντέλο εφαρμόστηκε σε τέσσερα σχολεία της Αττικής (1999-2000) στο πλαίσιο έρευνας για εφαρμογή της ΠΣΕ στο μάθημα της Γαλλικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της οποίας διαπιστώθηκε ανάπτυξη κινήτρων για την εκμάθηση της γλώσσας, καθώς και αύξηση επιδόσεων σε γραπτό και προφορικό λόγο. (Μανρωτά-Λαζαρίδου 2006).

Ειδικοί στόχοι του ΠΣ – σύμφωνα με τον πίνακα:

Γνωστικοί στόχοι	Ψυχοκινητικοί στόχοι: εγκάρσιες δεξιότητες	Κοινωνικο-συναισθηματικοί στόχοι
<ul style="list-style-type: none"> • Βελτίωση επιπέδου γαλλικής γλώσσας (σε γραπτό και προφορικό λόγο) και γλώσσας ειδικότητας (ειδικό λεξιλόγιο). • Απόκτηση γνώσεων πάνω στην οργάνωση και τη λειτουργία του Γαλλικού Νηπιαγωγείου. 	<ul style="list-style-type: none"> • Εξοικείωση με τη χρήση νέων τεχνολογιών: διαδίκτυο, ψηφιακή κάμερα, power point, παραγωγή DVD. • Ανάπτυξη δεξιοτήτων: αναζήτηση, επιλογή, οργάνωση και παρουσίαση πληροφοριών, δημιουργία και ανάλυση ερωτηματολογίου. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ανάπτυξη στάσεων, συμπεριφορών και παιδαγωγικών αξιών, όπως: συνεργασία, υπευθυνότητα, αυτοπεποίθηση, σεβασμός, αυτονομία, κοινωνικότητα. • Ανάπτυξη δημιουργικότητας.

Ταξινόμηση ειδικών στόχων του παιδαγωγικού σχεδίου

Μέσα: Εκπαιδευτικό υλικό προσχολικής ηλικίας.

Το υποστηρικτικό υλικό που χρησιμοποιήθηκε αναζητήθηκε αρχικά από το Internet (πρόγραμμα σπουδών Νηπιαγωγείου από το Γαλλικό Υπουργείο Παιδείας), στη συνέχεια μέσα από συνεντεύξεις με δασκάλες και τη διευθύντρια του Νηπιαγωγείου, καθώς επίσης και από υλικό που χρησιμοποιούνταν μέσα στις τάξεις. Επιπλέον υλικό συγκεντρώθηκε από καταγραφές των φοιτητών κατά τη διάρκεια παρατήρησης της τάξης και των εργαστηρίων, όπως επίσης και από την έρευνα στο IFA (ηλεκτρονικό παιδαγωγικό υλικό για νήπια) με τη βοήθεια εξειδικευμένου εκπαιδευτικού.

Το τελικό προϊόν του ΠΣ αφορούσε παραγωγή στην ελληνική και γαλλική γλώσσα: (1) 20 διαφανειών («Power point 1»), που περιγράφουν τα στάδια της εκπόνησης του ΠΣ, (2) 35 διαφανειών («Power point 2»), που παρουσιάζουν αναλυτικά το σύστημα λειτουργίας του Γαλλικού Νηπιαγωγείου, και (3) ενός DVD με γυρίσματα στο Γαλλικό Νηπιαγωγείο. Παρουσίαση του προγράμματος έγινε στην ελληνική γλώσσα στους φοιτητές του Τ.Ε.Ε.Π.Η. που δεν συμμετείχαν στο πρόγραμμα, προκειμένου να ενημερωθούν γι' αυτό.

5.2. Οργάνωση

Προγραμματισμός: Διοργανώθηκε διήμερη επίσκεψη στην Ελληνογαλλική Σχολή και μία επίσκεψη στο Γαλλικό Ινστιτούτο. Προγραμματίστηκε, επίσης, επίσκεψη σε έκθεση ζωγραφικής Γαλλών και άλλων εθνικοτήτων ζωγράφων, στο Ίδρυμα Εικαστικών Τεχνών και Μουσικής Θεοχαράκη, με σκοπό την επαφή των φοιτητών με γαλλική κουλτούρα.

Δραστηριότητες προετοιμασίας: Συγκροτήθηκαν (1) τρεις ομάδες αυτοδιαχείρισης: (1.1) επικοινωνίας, για επικοινωνία με την Πρόεδρο του Τ.Ε.Ε.Π.Η. και τη διευθύντρια του LFH, (1.2) αναζήτησης οικονομικής υποστήριξης (Φοιτητικός Σύλλογος Τ.Ε.Ε.Π.Η.) και σύνθεσης προϋπολογισμού, και (1.3) διοργάνωσης ταξιδιού και διαμονής. Με τη βοήθεια της διδάσκουσας, δρομολογήθηκαν δράσεις-κατασκευές με παιδιά στον Σύλλογο Ελληνογαλλικής Φιλίας «Το σπίτι της Αντουανέττας»³, στο πλαίσιο του προγράμματος «Αφύπνιση στη γαλλική γλώσσα και στο γαλλικό πολιτισμό», και δόθηκε γενική πληροφόρηση για τη λειτουργία του γαλλικού εκπαιδευτικού συστήματος και του Γαλλικού Νηπιαγωγείου ειδικότερα. Επίσης, διαμορφώθηκαν (2) ομάδες εργασίας με βάση πέντε θεματικές ενότητες: (2.1) Κτήριο-χώροι του LFH, (2.2) Οργάνωση σπουδών σε κύκλους και πρόγραμμα Νηπιαγωγείου, (2.3) Οργάνωση Νηπιαγωγείου, (2.4) Σχολική ζωή νηπίου, (2.5) Κατάρτιση εκπαιδευτικών. Οι ενότητες αυτές θα αποτελούσαν τα περιεχόμενα των διαφανειών στην παρουσίαση του Γαλλικού Νηπιαγωγείου («Power point 1»). Παράλληλα, υπήρξε (2.6) ομάδα υπεύθυνη για την παραγωγή του DVD και (2.7) άλλη ομάδα υπεύθυνη για την παραγωγή 20 διαφανειών με θέμα την περιγραφή του ΠΣ («Power point 2»), σε συνεργασία με τη διδάσκουσα. Εννοείται ότι οι φοιτητές των ομάδων αυτοδιαχείρισης (1) συμμετείχαν και στις ομάδες εργασίας (2).

5.3. Υλοποίηση: Δράσεις τριών ημερών και συνέχεια

Την 1^η μέρα, κατά την επίσκεψη στο σχολείο του LFH, οι φοιτητές συνάντησαν αρχικά τη Διευθύντρια και στη συνέχεια έγινε κατανομή των φοιτητών στις τάξεις. Ακολούθησε παρατήρηση τάξης και εργαστηρίων, επίσκεψη στη καντίνα του σχολείου, συζήτηση με τις δασκάλες. Καθ' όλη τη διάρκεια αυτών των επαφών, πραγματοποιούνταν λήψεις με κάμερα και φωτογραφίες.

3. Ο Σύλλογος Ελληνογαλλικής Φιλίας «Το σπίτι της Αντουανέττας» εδρεύει στην Αλεξανδρούπολη από το 2002 και έχει στόχο την προώθηση της γαλλικής γλώσσας και κουλτούρας, μέσα από δραστηριότητες πολιτιστικού και εκπαιδευτικού χαρακτήρα.

Τη 2^η μέρα επίσκεψης στο σχολείο, συνεχίστηκε η παρατήρηση τάξης και εργαστηρίων, αλλά πραγματοποιήθηκαν και οι παρακάτω ομαδικές δραστηριότητες: (1) πρόσβαση στο διαδίκτυο (πρόγραμμα Νηπιαγωγείου), με μετάφραση στα ελληνικά, (2) συλλογή εκπαιδευτικού υλικού, ιδίως σε φωτοτυπίες, (3) αναζήτηση πληροφοριών για διατροφή στην καντίνα, (4) συνέντευξη με τη Διευθύντρια, (5) κατασκευή ερωτηματολογίου αξιολόγησης.

Μετά το πέρας των ανωτέρω εργασιών, και τις δύο μέρες, γινόταν συζήτηση μεταξύ φοιτητών και διδάσκουσας και καταγράφονταν γενικές παρατηρήσεις και απόψεις των φοιτητών.

Την 3^η μέρα πραγματοποιήθηκε η επίσκεψη στο Γαλλικό Ινστιτούτο. Στην αίθουσα πολυμέσων αναζητήθηκαν στο διαδίκτυο ιστοσελίδες που αφορούσαν σε παιδικά παιχνίδια και κατασκευές, στην εκμάθηση της γαλλικής γλώσσας, στη λειτουργία της βιβλιοθήκης κ.τ.λ. Τέλος, οι φοιτητές επισκεφθήκαν την έκθεση ζωγραφικής με τίτλο «Οι Εποχές των Μοντέρνων, από τον Monet στον Yves Klein» (Ίδρυμα Εικαστικών Τεχνών και Μουσικής Θεοχαράκη), όπου ήρθαν σε επαφή με εικαστικά ρεύματα που δέσποσαν στη νεότερη και σύγχρονη γαλλική κουλτούρα και πήραν ιδέες για την αξιοποίηση των έργων τέχνης στη διδασκαλία της γλώσσας.

Αμέσως μετά την επιστροφή, οι ομάδες συντόνισαν την αξιοποίηση των υλικών που είχαν συγκεντρώσει και διεκπεραίωσαν υπεύθυνα τα επιμέρους καθήκοντά τους.

5.4. Αξιολόγηση

Από την ποιοτική ανάλυση ερωτηματολογίου ανοικτού τύπου, που δόθηκε στους φοιτητές, προέκυψαν τα εξής:

1. Στην πλειοψηφία τους οι φοιτητές δήλωσαν ότι οφελήθηκαν κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας μέσα από τις δραστηριότητες με τα παιδιά στο Σύλλογο Ελληνογαλλικής Φιλίας, γιατί είχαν την ευκαιρία να έρθουν σε επαφή για πρώτη φορά με ομάδες παιδιών, να παραγάγουν εκπαιδευτικό υλικό και να πραγματοποιήσουν δραστηριότητες, στο πλαίσιο του προγράμματος «Αφύπνιση στη γαλλική γλώσσα και τον γαλλικό πολιτισμό μέσα από παραμύθι, τραγούδι, κατασκευές, θέατρο ...».
2. Επίσης, ότι οι ενημερωτικές συναντήσεις τους βοήθησαν, ώστε να οργανωθούν και να αυτοδιαχειριστούν το ΠΣ, αναπτύσσοντας έτσι πρωτοβουλίες και ευρηματικότητα.

3. Ανέφεραν ότι, κατά τη διάρκεια των επισκέψεων, απέκτησαν ειδικές γνώσεις σχετικές με το γαλλικό εκπαιδευτικό σύστημα και τη λειτουργία του Νηπιαγωγείου, καθώς και με την έρευνα και αξιοποίηση παιδαγωγικού υλικού στη γαλλική γλώσσα.
4. Παράλληλα, δήλωσαν ότι βελτίωσαν τις επιδόσεις τους στη γαλλική γλώσσα, κυρίως την προφορά, την προφορική έκφραση, το λεξιλόγιο και ότι ανέπτυξαν μεθοδολογικές δεξιότητες σχετικές με τη χρήση νέων τεχνολογιών για την ανεύρεση υλικού και την ηλεκτρονική του αξιοποίηση.
5. Υποστήριξαν επίσης, ότι ανέπτυξαν στάσεις, συμπεριφορές και παιδαγωγικές αξίες, όπως: συνεργασία, υπευθυνότητα, αυτονομία, δημιουργικότητα, κίνητρα για γνώση, καλλιεργώντας τις σχέσεις τους με την ομάδα, ατομικά τους συμφοιτητές τους και την καθηγήτρια-συντονίστρια του προγράμματος.
6. Τέλος, οι φοιτητές ομολόγησαν ότι, παρόλο που το πρόγραμμα ήταν αρκετά έντονο και κουραστικό και ο χρόνος περιορισμένος, το εκπαιδευτικό αυτό ταξίδι, που τους έδωσε, εκτός των άλλων, και τη δυνατότητα να πάρουν μια γεύση από γαλλικό πολιτισμό, υπήρξε μια μοναδική γι' αυτούς εμπειρία, έξω από τα αναμενόμενα της ακαδημαϊκής χρονιάς.

6. Επίλογος

Η ΠΣΕ, μέθοδος δυναμική, συνεργατική και κατεξοχήν επικοινωνιακή, βασίζεται στην ενεργό συμμετοχή του διδασκόμενου, ο οποίος μέσα από την δράση, την αναζήτηση επίλυσης προβλημάτων και την αντιμετώπιση συγκρούσεων, οικοδομεί τη γνώση και ανακαλύπτει το βαθύτερο νόημα της μάθησης. Το ΠΣ σε συνδυασμό με την ΠΣΕ συμβάλλει συστηματικά αφενός στη δημιουργία κινήτρων και αφετέρου στην ανάπτυξη ποικίλων στόχων (σε γνωστικό, ψυχοκινητικό και κοινωνικο-συναισθηματικό τομέα). Ιδιαίτερα κατά την εφαρμογή της στην ξένη γλώσσα και τη γλώσσα για ειδικούς σκοπούς, δίνει τη δυνατότητα στον σπουδαστή να έρθει σε επαφή με αυθεντικές πράξεις επικοινωνίας και να αναπτύξει δεξιότητες κατανόησης και παραγωγής λόγου μέσα από καταστάσεις πραγματικές που σχετίζονται άμεσα με τα επιστημονικά και επαγγελματικά του ενδιαφέροντα. Οι θετικές ενδείξεις που προέκυψαν κατά την εφαρμογή συγκεκριμένου παραδείγματος ΠΣ στην τρίτοβάθμια εκπαίδευση, στο πλαίσιο του μαθήματος Γαλλικά Γλώσσα Ειδικότητας στο Τ.Ε.Ε.Π.Η του

Δ.Π.Θ., μας οδηγούν να προτείνουμε αντίστοιχες εφαρμογές σε πολύ ευρύτερη κλίμακα.

Βιβλιογραφία

- Ardoino, J. (1984) *Pédagogie de projet ou projet éducatif ?*, POUR, No 94, pp. 5-13.
- Barbier, J.M. (1991) *Élaboration des projets d'action et planification*, Paris: PUF.
- Bellenger, L. & Couchahere, M.J. (2002) *Animer et gérer un projet*, Paris: ESF.
- Bordallo, I. & Ginestet, J.P. (1993) *Pour une pédagogie du projet*, Paris: Hachette.
- Boutinet, J.P. (1999) *Anthropologie du projet*, Paris : PUF.
- Champy, P., Éténé, C., Forquin, J.-C. & Robert, A.-D. (1994) *Dictionnaire encyclopédique de l'éducation et de la formation*, Paris: Nathan.
- Frey, K. (1998) *Η Μέθοδος Project*, μετ. Κ. Μάλλιου, Θεσσαλονίκη: Α/φοί Κυριακίδη.
- Huber, M. (1999) *Apprendre en projets: La Pédagogie du projet-élèves*, Lyon: Chronique Sociale.
- Mahieu, P. (2001) *La pédagogie de projet et l'apprentissage des langues*, Babylonia, No 3, pp. 8-11.
- Mavromara-Lazaridou, C. (2006) *La pédagogie de projet pratiquée en FLE (Français Langue Étrangère) dans les deux premières classes du collège public grec*. Δημοσίευτη διδακτορική διατριβή, Université de Pédagogie de Karlsruhe.
- Ministère de l'éducation nationale, direction des écoles (1992) *Le Projet d'école*, 1992, Paris: Hachette.
- Raynal, F. & Rieunier, A. (1997) *Pédagogie: Dictionnaire des concepts clés (Apprentissages, formation et psychologie cognitive)*, Paris: ESF.